

Deváté číslo časopisu Lidé města – revue pro etnologii, antropologii a etologii komunikace, které předkládáme odborné veřejnosti, cíleně navazuje na záměr redakce vytvořit prostor pro otevřené nahlížení problémů skupinových vztahů a v jejich rámci – v současné době evropského sbližování – prvořadě vztahů mezi etnických. Toto číslo je směřováno především k otázkám dopadu komunikace, vyjednávání a kontaktu na utváření skupinových postojů a jejich symbolických významů. Chceme z různých pohledů a z různých metodických přístupů, vázaných na vědní specializaci historickou, etnologickou a sociálně antropologickou, ukázat proces konstruování kulturní reality prostřednictvím rozdílně modelovaných sociálních interakcí.

Pozornost autorů studií, materiálových statí i dokumentů doby je obrácena ke třem problémovým okruhům. Prvý okruh problémů se zabývá utvářením obrazu druhého a přejímáním kulturních vzorů – jednak prostřednictvím osobní komunikace vedené z různých institucionálních a skupinových pozic, jednak prostřednictvím mediálně zprostředkované komunikace. Pohledem historika jsou tyto problémy zpřístupněny analýzou ohlasu Ameriky (Spojených států) a „amerického“ životního stylu v českém prostředí 20. let 20. století, ohlasu rozvíjeného diplomatickou i kulturní cestou, avšak současně poznamenaného spontánní romantickou vizí vzdáleného, legendou svobody opředěného a nepoznaného kontinentu. Pohledem etnologa je problém uchopen jako problém aktuální tvorby obrazu druhého na základě prožitého kontaktu. Je přiblížen analýzou reflexe bulharského kulturního klimatu a bulharského obyvatelstva v názorech a postojích, které si vytvářeli Češi na konci 20. století na základě přímé komunikace a osobní i skupinové zkušenosti pobytu v bulharských přímořských letoviscích.

Druhý okruh problémů se vztahuje k otázkám modelování skupinového vědomí prostřednictvím osobité podoby jazyka a jeho povýšením na identifikační

znak. V kontextu takto pochopeného znaku byla vytyčena jednak otázka významu a váhy etnolektu při identifikaci regionální a subetnické příslušnosti, a jednak otázka funkce slangu při identifikaci a hierarchizaci zájmové skupiny volně sjednocené společnou mimopracovní aktivitou.

Třetí okruh problémů se váže k významu sdílené tradice při reprodukci a revitalizaci vědomí skupinové sounáležitosti. Záměrně je tento problém, tedy problém posilování vědomí příslušnosti ke skupině a ztotožnění se s ní prostřednictvím symbolických akcí, prezentován tradicí rituálů tří různých významových poloh – náboženského svátku, obyčejové zvyklosti a normativně závazného jednání (zvykově zakódovanou zdvořilostní strategií). Do určitého protikladu jsou současně postaveny tradice křesťanská, židovská a muslimská (propojená s křesťanskou), i když v odlišném významovém kontextu.

V předkládaném čísle časopisu Lidé města redakce pokračuje v projektu zveřejňování hodnotících připomenutí – medailonů osobností české etnologie druhé poloviny 20. století, projektu, který započala realizovat v předchozím čísle časopisu. Myšlenka zařazovat vědecké portréty etnologů vznikla z uvědomění si naléhavé potřeby nového kritického pohledu na dějiny české etnologie. V možnostech redakce není tento úkol naplnit. K jeho uskutečnění však přispět chce, a to právě kritickými zamyšleními nad vykonaným etnologickým, etnografickým a folkloristickým dílem jednotlivců. Medailony osobností budeme zařazovat pravidelně. Začínáme generací etnologů, která nastoupila vědeckou dráhu v druhé polovině 40. a na počátku 50. let 20. století.

Mirjam Moravcová